

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-1096

7.10.2026

If Skadeforsikring NUF

Motorvogn

Bilkjøring i ruspåvirket tilstand – sannsynliggjort at klager kjørte bilen? – frifunnet i straffesak – fal. § 4-9.

Sikrede og hennes sønn (klager) eide en bil sammen, men det var sønnen som disponerte den fullt ut. Forsikringsavtalen var inngått av sikrede og klager var ikke nevnt i forsikringsbeviset. Klager var involvert i en singelulykke, og bilen ble påført omfattende materielle skader. Det var ikke omstridt at klager var om bord i bilen, og at han var påvirket over den lovlige grensen. Spørsmålet var imidlertid om det var klager som hadde kjørt bilen. Foretaket avslo erstatning med henvisning til at klager hadde kjørt bilen mens han var påvirket, jf. fal. § 4-9 fjerde ledd, og viste til at det var identifikasjonsadgang mellom klager og forsikringstaker, jf. fal. § 4-11. Klager anførte imidlertid at det ikke var han som hadde kjørt bilen. Klager ble frifunnet i tingretten for overtredelse av vegtrafikkloven § 31, jf. § 22. Retten fant det ikke bevist ut over enhver rimelig tvil at det var han som hadde kjørt bilen. Foretaket fant imidlertid ikke grunn til å endre sitt standpunkt, og viste til at det gjaldt ulike beviskrav i henholdsvis straffesaken og den sivile saken. Nemnda kom til at det i tilstrekkelig grad var sannsynliggjort at klager var fører av bilen, og at foretaket derfor kunne avslå ansvar etter fal. § 4-9 fjerde ledd.

Saksfremstilling

Saken gjaldt avslag på erstatning etter kjøring i påvirket tilstand.

Klager var 16.7.25 utsatt for en trafikkulykke da bilen han satt i kjørte inn i en vegg. Dette medførte omfattende materielle skader på bilen, men ingen personskade.

Bilen var registrert i motorvognregisteret med klagers mor som eier og klager som medeier. Det var klager som disponerte bilen fullt ut, mens forsikringsavtalen var registrert på moren. Den reelle eierbrøken var ikke nærmere dokumentert.

Det var ikke omstridt at klager var om bord i bilen og at han var påvirket over den lovlige grensen. Blodprøve tatt ca. en time etter ulykken ga utslag på alkohol på 1,44 promille og kokain på 0,0796 mikromol per liter blod. Klager anførte imidlertid at bilen ble ført av en annen fører, mens foretaket mente klager var fører av bilen.

Både klager og mor leverte skademelding til foretaket. I skademeldingene ble det opplyst om at klager hadde vært på fest og blitt kjørt hjem av en annen person, som hadde stukket av etter ulykken.

Politiet kom til stedet og opprettet anmeldelse. Av anmeldelsen fremgikk det bl.a. at klager fremsto uskadd, men at han virket påvirket. Det ble tatt en utåndingsprøve som ga utslag, og han ble deretter tatt med på legevakten for blodprøve. En politibetjent som snakket med klager på stedet skrev følgende i en egenrapport:

Siktede forklarte at han hadde kjørt, men plutselig truffet kanten av veien og mistet kontroll. Han sa at han hadde kjørt alene, og at han ikke hadde drukket alkohol eller tatt andre rusmidler. Jeg spurte han om hvorfor han var ute og kjørte på denne tiden av døgnet. Han sa at han hadde vært hos en kompis (...) og at han skulle hjem. Jeg forklarte han at han var mistenkt i denne trafikkulykken, og at han derfor ikke trengte å svare på spørsmål fra politiet. Siktede var rolig under hele samtalen, men virket også sløv. Dette fordi han brukte lang tid på å svare etter at jeg hadde stilt han spørsmål.

Det var ingen vitner til selve ulykken, men to vitner E og J kom til stedet like etter. Disse jobbet like i nærheten og hadde blitt varslet av en kollega som hadde kjørt forbi ulykkesstedet.

Fra avhør av vitne E fremgikk følgende:

Vitnet forklarer at gutten som var involvert i ulykken virket påvirket av noen rusmidler. Han sa ting som at han hadde prøvd å starte bilen og ville kjøre videre. Hun fikk en magesfølelse av at han kunne være ruspåvirket. Hun syntes det luktet alkohol av han. Vitnet var også bekymret for at han ville stikke fra stedet. Dette var en magesfølelse som hun fikk på grunn av at det også var andre i bilen til siktede. Dette var noe han forklarte til [J]. Verken vitnet eller [J] hadde observert noen andre enn gutten som var på stedet.

Siktede var uten telefon i starten. Han fortalte til vitnet at han ikke hadde telefon. Han sa ikke hva grunnen til dette var. [J] pratet mer med gutten enn det vitnet gjorde. Han holdt samtalen med gutten frem til politiet kom. Grunnen til det var fordi at han også var redd gutten skulle stikke av.

Mens vitnet snakket med politiet på telefon, observerte hun en bil som kom kjørende til gutten og overga en telefon. Vitnet fikk ikke med seg registreringsnummeret. Det lignet på en blå Volvo sedan. Det satt minst to personer i denne bilen. Like før første politienhet ankom stedet forlot bilen stedet.

I avhør av vitnet J var det bl.a. angitt følgende:

Vitnet tok kontakt med sjåføren og merket med en gang at han var påvirket av ett eller annet. Det var vanskelig å få blikkontakt og det var vanskelig tyde det han sa. Det var en form for utydelig tale.

(...)

Like etter dukket det opp en ny bil med flere på samme alder som sjåføren. Vennene kom til stedet og ga sjåføren telefonen hans. Det kunne fremstå som noen i den bilen hadde vært med sjåføren. Vitnet var redd for at sjåføren skulle dra avgårde.

Vitnet tror det var en mørk blå sedan bil, tror det var en BMW, men begynner å bli lenge siden så vitnet er usikker. Han noterte det ikke ned. Det var muligens fire personer i bilen. I det øyeblikket de så blålys forsvant bilen fra stedet. Sjåføren ble stående igjen til politiet og ambulansen kom.

(...)

Vitnet blir bedt om å fortelle hva sjåføren sa. Han forteller at han husker ikke nøyaktig hva som ble sagt. Mye av praten var for å holde praten i gang. Sjåføren var bekymret for tilstanden på bilen og hvor mye det ville koste for å fikse den. Vitnet vil ikke si 100% sikkert at kompisene hadde vært der, men han tror at sjåføren sa at "de måtte dra" og vitnet tror han da refererte til vennene sine.

Vitnet blir bedt om å fortelle hvor i bilen sjåføren satt. Han forteller at han satt i sjåførsetet på bilen. Da vitnet kom til stedet så det ut som sjåføren lette etter noe, men avbrøt raskt da vitnet kom for å prate med han.

Foretaket fikk oversendt politidokumentene første gang 5.8.25. I brev til klagers mor 14.8.25 skrev foretaket at det avslo krav om dekning under kaskoforsikringen, fordi det la til grunn at klager hadde kjørt bilen og at han var beruset, og at klager kunne identifiseres med forsikringstaker.

Klagers førerrett ble midlertidig tilbakekalt etter hendelsen. Han samtykket ikke, men beslutningen ble opprettholdt av tingretten. I det første rettsmøtet 18.8.25 forklarte klager bl.a. følgende:

Siktede var ute tirsdag 15. juli 2025 med venner og spiste pizza (...) En som het [B] kom fra intet og slo seg ned med de. Dette var første gang siktede møtte [B]. Senere da siktede kom hjem til en kompis som bodde i nærheten, lurte siktede på om noen kunne kjøre ham hjem, og det var [B] villig til å gjøre, men [B] trengte en bil. Det var en av kompisene til siktede som kontaktet [B] for siktede. [B] fikk da låne siktedes bil. [B] kom til

parkeringsen (...) hvor siktede hadde parkert bilen. [B] og siktede kjørte inn i en tunnel og inne i tunnelen syns siktede [B] kjørte litt fort. [B] mistet kontroll over rattet og siktede så at venstresiden av bilen havnet i murveggen. [B] sa at han skulle hente hjelp, mens siktede skulle vente ved bilen. Siktede mener vitnene som dukket opp burde ha sett at [B] gikk derifra. [B] kommer tilbake i en annen bil, stopper ved siktetes bil og kjører derifra igjen. Det var da flere i bilen - [B] satt i passasjeret. Siktede klarte ikke å se hvem sjåføren av bilen var. Siktede husker ikke om vitnene var der da. Siktede satte seg ikke inn i bilen igjen etter at kollisjonen skjedde. Politiet kom, siktede var i sjokk. Siktede klarer ikke å huske hva han forklarte til politiet da de kom. Siktede har forsøkt å komme i kontakt med [B] etter hendelsen, men siktede har ikke lyktes i å få kontaktinfo til [B]. Siktede har brutt kontakten med kompisen som satte ham i kontakt med [B].

Politiet gjennomførte enkelte undersøkelser for å finne B. I en egenrapport var det angitt at politiet fant to personer med det aktuelle navnet, men at begge benektet kjennskap til saken.

Det ble tatt ut tiltale i saken og avholdt hovedforhandling 11.3.26, som endte med at klager ble frifunnet. Av dommen fremgikk følgende:

Tiltalte har ikke erkjent straffeskyld. Tiltalte har ikke ønsket å forklare seg for retten, og har vist til og fastholdt sin forklaring fra rettslig avhør den 18. august 2025. (...)

Politivitnet [N] (...) anslår at patruljen var på stedet ca. fem minutter etter meldingen kom inn til operasjonssentralen (...) [N] har forklart at det ble nevnt noe om en annen bil som hadde vært på stedet før politiet kom til, uten at hun kunne si for sikkert hvem som hadde sagt det.

Politivitnet [S] (...) anslo at han ankom ca. 10 minutter etter at meldingen kom inn til operasjonssentralen. Vitnet tok kontakt med tiltalte, som fremsto rolig, men sløv da han brukte lang tid på å svare på spørsmål. Vitnet forklarte at tiltalte hadde sagt at han var sjåfør og var alene i bilen. Han hadde videre sagt at han ikke hadde inntatt noen rusmidler (...)

Vitnet [J] har i retten forklart at han og en kollega befant seg på jobb (...) da de fikk en henvendelse fra en tredje kollega. Kollegaen informerte om at den hadde kommet forbi bilen til tiltalte, og ba vitnet og hans kollega om å dra ut for å bistå. Vitnet og kollegaen kjørte til stedet, og ankom anslagsvis 1-2 minutter etter de mottok henvendelsen fra kollegaen. Vitnets kollega gikk for å sette ut en varseltrekant, mens [J] tok kontakt med tiltalte. Tiltalte befant seg da i sjåføret på bilen, og så ut som om han leitet etter noe. Tiltalte kom ut av bilen da vitnet kom. Tiltalte fremsto påvirket, og var svært opptatt av at han ikke hadde telefon, og at han ikke fikk start på bilen. [J] forklarte at det så kom kjørende en mørk blå sedan, og at tiltalte snakket med passasjerer i bilen og fikk en telefon. Vitnet ble bekymret for at tiltalte skulle forsøke å unndra seg, så han fortsatte å prate med tiltalte for å unngå at dette skjedde. Den mørke sedanen fikk hastverk med å komme seg unna da den så blålysene fra politiet, som vitnets kollega hadde ringt. Bilen kjørte av gårde før politiet ankom stedet, og tiltalte ble værende igjen.

Spørsmålet for retten er om det er bevist utover enhver rimelig tvil at tiltalte førte bilen i den perioden han var påvirket av alkohol, slik det er beskrevet i tiltalen.

Retten finner at det foreligger rimelig tvil om det var tiltalte som førte bilen på tidspunktet tiltalen beskriver. Tiltaltes forklaring om at det var en annen som førte bilen da kollisjonen med murveggen fant sted, kan ikke utelukkes. Dette underbygges av at vitnet [J] har forklart at tiltalte ikke hadde telefon da han kom til stedet, og at det deretter kom en annen bil til stedet før politiet ankom. Passasjerer eller sjåføren i denne bilen ga tiltalte en telefon før den kjørte av gårde. Dersom tiltalte ikke hadde telefon, er det lite sannsynlig at han har kunnet varsle den andre bilen om hvor han befant seg, slik at de kunne komme til stedet. Dette tyder på at det har vært noen andre tilstede før vitnene kom til stedet, og som derfor kunne vite hvor tiltalte befant seg.

Når det er mulig at det var flere personer til stede under hendelsen beskrevet i tiltalen, kan ikke retten utelukke tiltaltes forklaring om at det var en annen sjåfør som kjørte bilen. Til tross for at retten finner dette tvilsomt, ut ifra at personen tiltalte har oppgitt som sjåfør ikke har latt seg identifisere av politiet i etterkant av hendelsen, kan det som nevnt ikke utelukkes.

Foretaket foretok en ny vurdering etter å ha mottatt dommen, men opprettholdt vurderingen om avkortning. Dette ble i hovedsak begrunnet med at bevisskravet i saken var annerledes enn i straffesaken.

Klager anfører at foretaket ikke har anledning til å avkorte erstatningen, ettersom det ikke er sannsynliggjort at det var han som kjørte bilen. Det var en annen person som kjørte bilen og han har blitt frifunnet i tingretten. Det har ikke fremkommet noen nye bevis etter tingrettens dom, og dommen må derfor legges til grunn.

Foretaket anfører at det er overveiende sannsynlig at det var klager som kjørte bilen. Han var ruspåvirket, og foretaket har dermed rett til å avkorte erstatningen, jf. forsikringsavtalens pkt. 5.1.1 og 9.5, jf. fal. § 4-9. Selv om tingretten frifant i straffesaken, endrer ikke det foretakets vurdering da beviskravet er ulikt. Det strafferettslige beviskravet er langt strengere, og dommen er derfor ikke avgjørende for vurderingen av forsikringsdekningen. Ut fra opplysninger så er klager medeier av bilen, han bruker den daglig og han har et forvalteransvar. Føreren kan derfor identifiseres med forsikringstaker av kjøretøyet.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket kan påberope seg ansvarsfrihet for brudd på fal. § 4-9 fjerde ledd.

Nemnda forstår situasjonen slik at det ikke er bestridt at foretaket har varslet i samsvar med fal. § 4-14 og heller ikke at det foreligger grunnlag for identifikasjon mellom sikrede/mor og sønnen som ansvarlig for bilen, jf. fal. § 4-11 bokstav a og forsikringsavtalen pkt. 9.5.

Fal. § 4-9 fjerde ledd angir:

I motorvognforsikring kan forsikringsforetaket uten hinder av bestemmelsene i første, annet og tredje ledd ta forbehold om ansvarsfrihet for forsikringstilfelle som sikrede har voldt mens han eller hun kjørte vognen under selvforskyldt påvirkning av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel. Det samme gjelder for forsikringstilfelle som er voldt av en annen mens denne kjørte vognen i slik tilstand, dersom sikrede har medvirket til vognens bruk enda han eller hun visste eller måtte forstå at føreren var påvirket. Forbehold om ansvarsfrihet som nevnt i dette leddet kan likevel settes helt eller delvis til side dersom det må antas at forsikringstilfellet ville ha inntruffet selv om vognføreren ikke hadde vært påvirket, eller dersom det ellers ville virke urimelig om forsikringsforetaket skulle være fri for ansvar. Hadde føreren større alkoholkonsentrasjon i blodet enn 0,5 promille eller en alkoholmengde i kroppen som kan føre til så stor alkoholkonsentrasjon i blodet, eller større alkoholkonsentrasjon i utåndingsluften enn 0,25 milligram per liter luft, regnes føreren i alle tilfeller for påvirket av alkohol i forhold til bestemmelsen her

Forbehold i samsvar med bestemmelsen er inntatt i forsikringsvilkårene pkt. 5.1.1.

Klager bestrider at han var fører av bilen. Spørsmålet er derfor om det er sannsynliggjort at det var klager som kjørte bilen.

Klager ble frifunnet for ruspåvirket kjøring i straffedom i tingretten, som uttaler:

Retten finner at det foreligger rimelig tvil om det var tiltalte som førte bilen på tidspunktet tiltalen beskriver. Tiltaltes forklaring om at det var en annen som førte bilen da kollisjonen med murveggen fant sted, kan ikke utelukkes. Dette underbygges av at vitnet [J] har forklart at tiltalte ikke hadde telefon da han kom til stedet, og at det deretter kom en annen bil til stedet før politiet ankom. Passasjeren eller sjåføren i denne bilen ga tiltalte en telefon før den kjørte av gårde. Dersom tiltalte ikke hadde telefon, er det lite sannsynlig at han har kunnet varsle den andre bilen om hvor han befant seg, slik at de kunne komme til stedet. Dette tyder på at det har vært noen andre tilstede før vitnene kom til stedet, og som derfor kunne vite hvor tiltalte befant seg.

Når det er mulig at det var flere personer til stede under hendelsen beskrevet i tiltalen, kan ikke retten utelukke tiltaltes forklaring om at det var en annen sjåfør som kjørte bilen. Til tross for at retten finner dette tvilsomt, ut ifra at personen tiltalte har oppgitt som sjåfør ikke har latt seg identifisere av politiet i etterkant av hendelsen, kan det som nevnt ikke utelukkes.

Retten fant det altså *tvilsomt* at det var noen andre som kjørte bilen, men at tiltaltes forklaring ikke kunne *utelukkes*, og at straffeskyld dermed ikke var bevist *ut over enhver rimelig tvil*.

I straffesaker gjelder det en høy bevisterskel. Straffeskyld må bevises ut over enhver rimelig og fornuftig tvil, og spørsmålet er om tiltaltes forklaring kan utelukkes. I denne saken er imidlertid beviskravet lavere. Foretakets bevisbyrde for kjøring i ruspåvirket tilstand etter fal. § 4-9 fjerde ledd er omtalt i Rt-1990-688. Høyesterett uttaler innledningsvis på s. 690 at «jeg antar at det i utgangspunktet må kreves en klar sannsynlighetsovervekt for i et forsikringsoppgjør å legge til grunn at bilføreren har kjørt i påvirket tilstand», men uttaler deretter at dette beviskravet kan

etter omstendighetene krysses av andre hensyn som det er alminnelig akseptert at retten må legge vekt på når det foreligger uklarhet om de faktiske forhold. Et slikt hensyn er at tvil om de faktiske forhold i mange tilfelle bør gå ut over den som på grunn av sin egen atferd er nærmest til å bære risikoen for den uklarhet som foreligger. Denne betraktning gjør seg gjeldende overfor en forsikringstaker som har forsømt å bidra til avklaring av de faktiske omstendigheter som knytter seg til forsikringstilfellet, til tross for at han hadde sterk oppfordring til det. Både preventive hensyn og rettferdighetshensyn taler for at det må kunne legges vekt på et slikt forhold fra forsikringstakerens side, selv om det ikke rammes av noen av de positive regler i forsikringsavtaleloven.

Utgangspunktet er etter dette at det kreves klar sannsynlighetsovervekt for at klager var fører av bilen, men at beviskravet kan reduseres såfremt klager ikke bidrar til avklaring av de faktiske forholdene. Nemnda mener det i utgangspunktet har presumsjonen mot seg at man låner ut bilen til en fullstendig fremmed person. Nemnda peker også på at tingretten fant det «tvilsomt» at det var en annen fører enn klager, og at fremlagt politirapport opplyser at klager «forklarte at han hadde kjørt, men plutselig traff kanten og mistet kontroll. Han sa han hadde kjørt alene». Klagers mor opplyser også i den fremlagte skademeldingen at hun først forklarte at sønnen var fører, men endret dette etter at sønnen har forklart at informasjonen var feil. Selv om klager senere endret forklaring, er det derfor tidsnære bevis som tilsier at det er sannsynlighetsovervekt for at klagers forklaring er feil. Nemnda mener også klager burde ha bidratt til å avklare situasjonen ved å hindre personen i å forlate stedet og dessuten senere i sterkere grad bidra til å identifisere og finne den påståtte gjerningspersonen. Nemnda mener preventive hensyn og rettferdighetshensyn tilsier at dette fører til et noe redusert beviskrav i denne situasjonen. Selv om det er vanskelig å vurdere bevisbildet i denne saken ut fra skriftlig dokumentasjon, mener nemnda det i tilstrekkelig grad er sannsynliggjort at klager var fører av bilen.

Nemnda legger etter dette ikke avgjørende vekt på at det var en annen bil som kom til stedet og som leverte en telefon til klager. Det er mulig noen i denne bilen var involvert i forholdet, men det må være klagers risiko at dette ikke er oppklart.

Foretaket kan etter dette avslå ansvar etter fal. § 4-9 fjerde ledd.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).